

מידעון הפורום הארצי

לקידום הוראה ולמידה באקדמיה

2

אחרי היחידות אקידום הוראה שאם וככה

הנה יוצא המידעון השני וזה כבר סימן שהיוזמה הופכת למסורת.

המידעון כולל הפעם כתבות המתארות פרויקטים ופעילויות של המרכזים והיחידות לקידום הוראה וכאלו הנעשות ביוזמת הפורום הארצי. אחת מהן היא ההשתלמות השנתית ללימוד מעמיתים והשנה השתתפנו בסדנאות בשלוש אוניברסיטאות באנגליה, לאחר שבשנה שעברה ביקרנו באירלנד.

ראוי לציין את שיתוף המידע בין כלל היחידות, המאפשר לחברי הפורום במוסדות השונים לעדכן ולהתעדכן בפעילויות, סדנאות וכנסים המתקיימים במרכזים וביחידות, ותוך כדי כך להכיר באופן אישי את העושים במלאכה.

המידע עובר במגוון ערוצים: קבוצת הפייסבוק שלנו, הנקראת "היחידות לקידום הוראה למידה והערכה באקדמיה" מזמנת אפשרויות לשאול להתייעץ ולפרסם אירועים. רשימת התפוצה הנשלחת מטעם הוועד המנהל של ראשי הפורום הארצי לקידום ההוראה, מעדכנת בחדשות ואירועים מהשטח ומעדכנת בדיוני הפורום ובנעשה בו באופן סדיר, המפגשים בכנסים המתקיימים במוסדות השונים ומהווים הזדמנות

לשיח ודיון וכמובן ידיעון זה, המאפשר כתבות ארוכות ומפורטות יותר ומאמרי דעה.

אנו מזמינים את כולכם לעשות שימוש בכל אחד מהערוצים הללו ומקווים שבמהלך השנה נצליח להקים אתר אינטרנט שיהווה בית לכל המידע הרב הנוצר וזורם בינינו.

מה בגליון?

- דיווח על פעולות הפורום
- כתבות מן המרכזים השונים המתארות פרויקטים ייחודיים. והפעם רשימות מאוניברסיטת תל אביב וממכללות לוונינסקי, רופין, קיי, אורנים, עמק יזרעאל בראודה ו SCE באשקלון
- חיים טיטלבאום יו"ר מחב"א כותב על מאפייני ההוראה הטובה ואלי שמואלי מנהל מיט"ל מדווח על קבוצות העבודה שהוקמו לאחרונה.
- ובנוסף סיכומים ותובנות מההשתלמות באנגליה
- דיווח על השקת ספרים חדשים ומידע על כנסים יומי עיון קרובים.

קריאה נעימה

שאם האזכר: אפרת פיטרסה

ניצד מעריכים ומקדמים הוראה טובה?

חיים טייטלבוים | חבר המל"ג,
יו"ר מחב"א, לשעבר רקטור אוניברסיטת בר-אילן

מהי הוראה טובה? שאלה קשה. כיצד מודדים אותה? כיצד מעריכים אותה?

התשובה הבנאלית היא כמובן סקר רמת הוראה הנערך במתכונת זו או אחרת ברוב המוחלט של המוסדות להשכלה גבוהה. אבל האם הסקרים הללו אכן מודדים הוראה טובה? תלוי את מי שואלים. מבלי להיכנס לפולמוס המדעי בנושא, העיקר איננו מהי השיטה הטובה ביותר לעריכת סקר הוראה, כיצד להעלות את אחוז המשיבים, מהי המהימנות או מהו התוקף וכל כיוצא באלו. סקר רמת ההוראה הוא בעיקרו כלי שמטרתו לשים את נושא ההוראה על סדר היום של המוסדות להשכלה גבוהה. מסתבר כי עריכת סקרי הוראה מדרבנת את המרצים להתאמץ יותר בהוראה, לרצות להיות מורים טובים יותר, ובסופו של דבר לקבל דירוגים טובים יותר בסקר ההוראה. כלומר, לא התוצאה בסקר ומהימנותה היא החשובה אלא עצם קיום הסקר כגורם מתמרץ לשיפור.

בהכללה ניתן לומר שלעומת הקושי למדוד "תפוקות" של הוראה טובה, ניתן בהחלט למדוד "תשומות" של המוסד בנושא ההוראה. ככל שהמוסד משקיע יותר בפעולות הקשורות בקידום ההוראה וביצירת אקלים תרבותי של שיפור הוראה, כך יש סיכוי שאיכות ההוראה במוסד אכן תשתפר הלכה למעשה. זוהי תמצית הרציונל של המלצות ועדת באב"ד שבחנה מטעם המל"ג את איכות ההוראה במוסדות להשכלה גבוהה. מדידת השקעת המוסדות ב"תשומות" הוראה ולמידה! כפועל יוצא נתקבלה החלטה במל"ג / ות"ת להגדיר קריטריונים לקידום ושיפור ההוראה אשר על המוסדות חובה לעמוד בהם. הקריטריונים הללו כוללים קיומו של מנגנון מוסדי האחראי על קידום ההוראה והלמידה (הכולל עדכון סילבוסים, למידה דיגיטלית, טכנו-פדגוגיה, מערך משובי הוראה), קיומו של תקנון מוסדי להתנהלות הוראתית, מינוי אחראי על ההוראה בכל יחידה אקדמית, קיום מנגנון לעדכון סילבוסים, קיומן של הכשרות וסדנאות למרצים חדשים ומרצים ותיקים, וכמובן התייחסות להוראה בהליכי קידום. בנוסף לרובד הבסיסי הוחלט כי עמידה בקריטריונים מסוימים תאפשר קבלת תקציב ייעודי ממל"ג / ות"ת, ופעילויות מיוחדות תאפשרנה קבלת תקציבים מיוחדים על בסיס תחרותי.

כל הקריטריונים הללו, בלי יוצא מן הכלל, עוסקים ב"תשומות". אף לא אחד מהם מתיימר למדוד את ה"תפוקות", לאמור את טיב ההוראה עצמה. זאת כאמור בשל הקושי האובייקטיבי הכרוך בכך. חזקה עלינו כי ההשקעה ברבדים השונים של ה"תשומות" תעביר את המסר של חשיבות ההוראה, ובהכרח תשפר גם את ה"תפוקות". בהצלחה לכולנו!

אחברי הפורום, שלום וברכה

אנו ממשיכים בהתמקצעות שלנו כראשי המרכזים לקידום ההוראה, אשר מובילים בחזית הידע בתחום. נציין מספר השתלמויות בהן השתתפנו:

ביום ה- 13/12/2017 נערך סיור של ראשי המרכזים להוראה במרכז לחדשנות בלמידה של אוניברסיטת תל-אביב.

את היום פתח פרופ' אייל זיסר, סגן הרקטור של אוניברסיטת ת"א. בהמשך היום הציג מר יובל שרייבמן, מנכ"ל טאו אונליין את המרכז לחדשנות בלמידה של האוניברסיטה. פרופ' ג'וני גרשוני, התייחס לתהליך פיתוח מוק מעיניי המרצה. תיאור של המרכז לחדשנות בלמידה, נמצא בהמשך הגליון.

ביום ה- 18/12/2017 השתתפנו ביום עיון שנערך בשיתוף עם ארסמוס, אליו הוזמנו למכון ון ליר בירושלים, מתוך הכרה בחשיבות עבודתם של מרכזי ההוראה לטובת קידום ההוראה והלמידה. כנס ייחודי זה עסק בנושא: פיתוח מיומנויות של בוגרי מדעי הרוח והחברה להשתלבותם בשוק התעסוקה - הרצאות שמשלבות ידע מעשי ומודלים יישומיים לשילוב ידע ומיומנויות בתכניות לימודים להגברת השתלבות בוגרים בשוק התעסוקה. המרצה האורחת היתה ד"ר לידיה דצה Dr. Lidia Daza מאוניברסיטת ברצלונה.

קיימנו נסיעה להשתלמות מקצועית באנגליה 4-8 במרץ. 27 ראשי יחידות, ונציגי התאחדות הסטודנטים הארצית היוו את המשלחת. ראו רשמים שכתבו המשתתפים בהמשך המידעון.

בסוף פברואר התקיים הכנס A Virtual Higher Education Campus in a Global World? The Role of the Academic Campus in an Era of Technological Progress באריאל בכנס השתתף גם אלן גודי, יו"ר ICED, שהרצה בכנס. הפורום הארצי של מרכזי ההוראה העניק לו תעודת הוקרה על פועלו ותרומתו.

תאמאג אכואנע אהאסיך אלאוד, אלאוד ואהוביא ויישר כח
אכא האזויסם באאאכה.

TAU Online - המרכז לחדשנות בלמידה של אוניברסיטת תל אביב

המרכז הוקם על ידי נשיא אוניברסיטת תל-אביב במטרה להגדיר מחדש את החזון הפדגוגי של האוניברסיטה ולהתאימו למציאות הדיגיטלית החדשה.

צפו בראיון שנערך עם יובל שרייבמן מנכ"ל היחידה. לאתר המרכז לחדשנות לעמוד הפייסבוק של המרכז

ערוצי פעילות:

1. תכנית "תיכון אקדמי מקוון"

התיכונים הטובים בעולם הם תיכונים אקדמיים והם ממוקמים, פיזית, ליד האוניברסיטאות (לדוגמא: תיכון ליד"ה, ליד האוניברסיטה העברית). במסגרת התוכנית החדשה כל תיכון בישראל יכול להפוך ל"תיכון אקדמי דיגיטלי" (גם ללא קרבה פיזית). המטרה היא שכל התלמידים בשכבה (לא רק תלמידים מחוננים) ילמדו תוכן אקדמי מקוון ע"י המורה המקומי ובמסגרת הלימוד לבגרות (לא חוג אחרי הצהריים) וכך הם יפתחו מסוגלות אקדמית. להצטרפות, מאמר מיוחד של מורה מנהיג בתוכנית.

2. מסלול קבלה חדש ודיגיטלי לאוניברסיטה, ללא פסיכומטרי!

מסלול הקבלה הישן התבסס על ממוצע של ציוני הבגרות וציון פסיכומטרי. מסלול הקבלה החדש (במקביל למסלול הישן) מתבסס על ממוצע של ציוני הבגרות וציונים של 3 קורסים אקדמיים דיגיטליים, כלומר ללא פסיכומטרי! להרשמה ללא פסיכומטרי, לכתבות בדה-מרקר.

3. מרכז מחקר בנושא מדעי המח ולמידה: Minducate

מרכז משותף לנו ולבית הספר למדעי המוח. מטרתו: מחקר בין-תחומי בנושא מדעי הלמידה (Neuro-Science of Learning) אשר יציע מודלים פורצי דרך ללימוד מותאם אישית (Personalized Education) - כתבה ב Ynet, כתבה בגלובס, לאתר מרכז Minducate.

4. כנס בין-לאומי: Israel Ed-Tech Summit

אירוע הדגל השנתי בתחום חדשנות בלמידה. 700 משתתפים כולל 100 מחו"ל, 50 סטארט-אפים, קרנות השקעה (VC) ומובילי דעה כגון יוסי ורדי, מולי אדן ועוד. הכנס במשותף עם חברת "Ed-Tech Israel" וקרן ההשקעות האמריקאית East wind. לאתר הכנס.

5. הדור הבא של הקורסים האקדמיים המקוונים: MOOC

הפקת קורס עולה מאות אלפי שקלים ואורכת שנה. עד היום הצטרפו מעל 500 אלף לומדים מ-123 מדינות בעולם. דירוג קורסים 4.7 מתוך 5. דירוג אוניברסיטה: מקום 23 בעולם. להתחיל ללמוד ללא עלות. Coursera. EDX. Futurelearn, קורסים חדשים: Viruses & How to Beat Them, Arab-Islamic: History: From Tribes to Empires

6. מודל פדגוגי חדש: למידה היברידית (משולבת)

מצ"ב המאמר "כל אחד צריך מנהיג". המאמר המציג את עקרונות המודל, וכיצד יישמנו אותו באוניברסיטה.

7. הרצאה - "למידה בעידן הדיגיטלי".

צוות המרכז לחדשנות בלמידה:

- יובל שרייבמן - מנכ"ל המרכז לחדשנות בלמידה
- אורטל אנגלברג - מנהלת למידה דיגיטלית
- עינב בכר - מנהלת הפקת קורסים מקוונים

המרכז לקידום ההוראה במכללה האקדמית עמק יזרעאל

האקדמית
עמק יזרעאל
ע"ש מקס שטרן

ענת ירון ענתר

שהופק על-ידי צוות המרכז לנגישות אקדמית בדיקנאט הסטודנטים באקדמית עמק יזרעאל. בעלון מוצגים עקרונות הנגישות האקדמית לצד המלצות ספציפיות בהתאם לסוג המגבלה; מודגשות מטלות שכדאי לשים לב אליהן וכן הנחיות ודוגמאות להוראה נגישה.

מיזם למידה מעמיתים - גם בתשע"ח יימשך מיזם של למידה מעמיתים, בו מוצעות למרצים שתי אפשרויות של למידה מעמיתים: (1) צפייה בשיעור של מרצים המוכרים במכללה כמרצים מצטיינים ובעלי ציונים גבוהים בסקרי הוראה ובהערכות עמיתים; (2) הזמנת מרצה ותיק ובעל ניסיון ויכולת הוראה מוכחת לבקר בהרצאה של מרצה המעוניין בכך ומתן משוב אישי, למטרות למידה בלבד, ללא דיווח לגורם כלשהו במכללה.

הרצאת מולי אדן בנושא אתגרים בחינוך והוראה בעידן הטכנולוגי - בעקבות הרצאתו של מולי אדן בכנס מיט"ל האחרון, הוזמן מולי אדן להרצאות בפני חברי הסגל במכללה. ההרצאה זכתה להתעניינות רבה, עוררה חשיבה וקצרה שבחים.

צוות המרכז לקידום ההוראה במכללה האקדמית עמק יזרעאל מברך את חברי המרכזים לקידום ההוראה במוסדות השונים במיטב האיחולים לסמסטר פורה ומוצלח.

המרכז לקידום ההוראה באקדמית עמק יזרעאל קיים מספר אירועים לפתיחת שנה"ל תשע"ח:

- **יום עיון בנושא קידום הוראה** - בחודש ספטמבר התקיימו שני מחזורים של יום עיון בנושא קידום הוראה, אשר יועדו הן למרצים חדשים והן למרצים ותיקים. ביום העיון התקיימו הרצאות הקשורות בהיבטים שונים של ההוראה: מהות ההוראה, ההוראה כדיאלוג, תפקיד המורה בכיתה, ארבעה סוגי תלמידים כארבעת הבנים בהגדה, סוגיות משמעת וניווט כיתה, מה ניתן ללמוד מסקרי ההוראה, שימוש במצגות והדגמה של טכנולוגיות לשילוב בהוראה. יום העיון התקיים בשני מועדים בכדי לאפשר התאמה למספר מירבי של מרצים. בימי העיון השתתפו מעל 100 מרצים, חדשים במכללה לצד ותיקים. בעקבות ההרצאות התקיימו דיונים בנושאים הקשורים להוראה וכן מספר מרצים פנו לייעוץ אישי בעקבות חשיפתם לעבודת המרכז.
- **הצגת המרכז בפני מרצים חדשים** - מרכז קידום ההוראה, מטרתו ופועלו הוצגו בשני ימי אוריינטציה שהתקיימו למרצים חדשים במכללה (בנפרד מימי העיון שהוזכרו). גם בעקבות הצגת המרכז בימים אלה, מספר מרצים חדשים פנו למרכז לסיוע וייעוץ.
- **קובץ טיפים לשיעור הראשון** - לקראת פתיחת שנה"ל תשע"ח, הופץ לכלל המרצים קובץ טיפים עם המלצות למרצה לפתיחת הקורס בשיעור הראשון.
- **הפצת עלון נגישות בהוראה** - על פי דו"ח נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות משנת 2016, כ-17% מהאוכלוסייה בישראל חיים עם מגבלה. נכון לשנה"ל תשע"ז (שנת הלימודים הקודמת), במכללה האקדמית עמק יזרעאל למדו כ-12% סטודנטים עם מגבלה. צוות המרכז לקידום ההוראה רואה חשיבות רבה בהנגשת ההוראה לסטודנטים עם מוגבלויות, ולכן הועבר לכלל המרצים עלון נגישות בהוראה,

אל ההוראה / לזוכה מילא לזוכה
אין איש שיעלה אכס דקר
אשר אינו נתי, אך למחצה,
קשח ידוע אכס.
המורה, הפוסט קצאלי המקדש
בין חסידיו, לא נמחקה יגן,
כי אה אמונתו נאהבה.

סיימון ווקר, ראש היחידה לפיתוח הוראה, אוניברסיטת גריניץ', אנגליה ביקר ונשא הרצאה במכללת לוינסקי

ההרצאה ניתנה בשפה האנגלית ולהלן התקציר

Recognising and supporting teaching excellence
Simon Walker, Head of Educational Development
at the University of Greenwich, UK
Higher Education across the world is changing. In the UK, the shift of funding Higher Education through student fees has resulted in heightened students' expectations and market control mechanisms. The well-established Research Excellence Framework (REF) used to measure research quality, is now joined by the Teaching Excellence Framework (TEF) in an attempt to drive up the quality of teaching and encourage innovation. Whilst there is agreement by academics that the outcomes of teaching should relate to effective and productive learning and curriculum design, consensus on how to measure teaching excellence has been difficult to achieve. This presentation will explore some of the challenges and opportunities for reshaping teaching and consider ways of working with academics to bring about change.

Bio

Simon Walker is a National Teaching Fellow and Principal Fellow of the Higher Education Academy. He is the Head of Educational Development at the University of Greenwich, responsible for developing university policy and strategy on learning and teaching excellence, and supporting professional development for academic staff. He established several educational journals and is co-author of the Larnaca Declaration on Learning Design, published in 2016 as a book Learning Design: Conceptualizing a Framework for Teaching and Learning Online. He is a co-founder of the International Learning Design Cross-Institutional Network, a founding member of the innovative CAMEL project management, founder of the Academic Practice and Technology (APT) international conference. In 2015, he set up and co-led the Students as Change Agents UK Network.

ההשכלה הגבוהה משנה את פניה בכל העולם. המעבר למימון מוסדות להשכלה גבוהה באמצעות שכר הלימוד הביא לעלייה בציפיות הסטודנטים

ולחדירה של מנגנוני שוק למוסדות אלה. למדד המצוינות המחקרית, אשר שימש להערכת האיכות של מוסדות אקדמיים ואשר היה בסיס למפתח המימון שלהם, הצטרף לאחרונה מדד למצוינות הוראה. זאת במטרה לקדם את האיכות והחדשנות בהוראה. למרות ההסכמה שתוצרי ההוראה הם תולדה של עיצוב למידה יעילה ועיצוב קוריקולום יעיל, קשה למצוא הסכמה לגבי הדרכים הנכונות להעריך מצוינות בהוראה. ההרצאה תציג כמה מהאתגרים וההזדמנויות לחידוש פניה של ההוראה בהשכלה גבוהה, ותבחן דרכים לעבודה משותפת עם סגלים אקדמיים להשגת המטרות הללו. סיימון ווקר הוא עמית הוראה לאומי ועמית ראשי של האקדמיה להשכלה גבוהה בבריטניה. הוא עומד בראש היחידה לפיתוח הוראה באוניברסיטת גריניץ', אשר אחראית להגדרת המדיניות והאסטרטגיה של האוניברסיטה ביחס למצוינות בהוראה ולמידה, ולתמיכה בהתפתחות מקצועית של הסגל האקדמי באוניברסיטה. הוא ייסד כמה כתבי עת חינוכיים, והיה בין מחבריה של הצהרת לרנקה על עיצוב למידה, אשר התפרסמה ב-2016 כספר "עיצוב למידה: המשגת משגרת להוראה ולמידה מקוונים". הוא בין המייסדים של רשת בין-ממסדית לעיצוב למידה, חבר מייסד של מיזם CAMEL לניהול פרויקטים ומייסד הכינוס לפרקטיקות אקדמיות וטכנולוגיה. ב-2015 הוא ייסד והוביל עם אחרים את רשת "סטודנטים מובילי שינוי" בבריטניה.

קהילה לומדת: מרצים משתפים מהשטח

שרון נסיס מנהלת היחידה לקידום הוראה | המרכז האקדמי רופין

כל אחד ואחת בהתאמה לצרכים והאתגרים בקורסים שלו/ה, לפרופיל הסטודנטים, לתחום הדעת, לטכנולוגיה ועוד.

בצוות היחידה לקידום ההוראה ראינו ערך רב בבחירת המרצים להתנסות, כפרטים, אף השקענו בהם רבות במסגרת תכניות הדרכה ולווי אך סברנו שלא די בכך.

מניפת האפשרויות לשילוב שיטות למידה עם/בלי טכנולוגיה היא מגוונת מאד, קיים ידע רב ב'שטח'

ההשכלה הגבוהה מצויה בתקופה של 'חדשנות משבשת' ומתמודדת עם הצורך לעבור שינוי לנוכח האלטרנטיבות לרכישת ידע, לייצור ידע והפצתו.

במרכז האקדמי רופין אנו רואים במהפכה הטכנולוגית/חברתית הזדמנות מבורכת לשינוי והתחדשות. חברי סגל רבים מקדישים מזמנם ומשתתפים מידי שנה בהדרכות, מסתייעים בלווי אישי ובוחרים להתנסות ולשלב תהליכי למידה רלבנטיים ומגוונים יותר,

The screenshot shows the 'הוראה מקוונת' (Education Technology) website. At the top, there is a navigation menu with items: 'דף הבית', 'אודות', 'בלים', 'הרחבת הדעת', 'התנסויות', and 'צור קשר'. The main heading is 'התנסויות מרצים' (Faculty Experiences). Below this, there is a grid of 16 items, each with a small image and a caption:

- האמת על החייב** (The truth about the obligor) - ד"ר אביטל קאי-צדוק, תערוכה סטודנטים ייחודיים
- ד"ר אביטל קאי-צדוק** (Dr. Avital Kay-Zadok) - תערוכה סטודנטים ייחודיים
- ד"ר יאיר פוארי** (Dr. Yair Pouri) - הבוננה ללימוד עצמי
- ד"ר רחל בנגר** (Dr. Rachel Ben-Gur) - פירוד מיומנויות בבית התעסוקה
- ד"ר ג'ינה מזור** (Dr. Gina Mazar) - תרגום במחשביקה למה להקיים
- ד"ר דליה אלוני** (Dr. Dalia Aloni) - גז'ה קוצ'ה ללימוד מוסיקה
- ד"ר תנין אליאס** (Dr. Tania Elias) - הדרכה חיה למסגרת סיפורי
- ד"ר סגל תמאר** (Dr. Sagal Tamir) - למידה שיתופית
- ד"ר איריס וילנאי-עבץ** (Dr. Iris Wilnai-Abetz) - סימולציה לניהול קבוצת סיקור
- ד"ר שרון אבידור** (Dr. Sharon Avidor) - מעורבות סטו' במחיתת העור
- ד"ר גרית מדיני-לוי** (Dr. Grit Medini-Levi) - Mentimeter התכונות העדויות
- ד"ר אביטל קאי-צדוק** (Dr. Avital Kay-Zadok) - Kahoot! - סיכוי ידע
- ד"ר חנה ארנוני** (Dr. Hana Arnoni) - מננים אירנוניים
- ד"ר אביטל קאי-צדוק** (Dr. Avital Kay-Zadok) - Kahoot! - סיכוי ידע
- ד"ר תנין אליאס** (Dr. Tania Elias) - הדרכה חיה למסגרת סיפורי
- ד"ר סגל תמאר** (Dr. Sagal Tamir) - למידה שיתופית

שלנו בתוך רופין, אך בפועל אין לו חשיפה או למידה מהניסיון שניצבר לגבי מה 'עובד', מה תורם ללמידה משמעותית, להקניית ידע ומיומנויות יישומיות, בהכנת הסטודנטים

כבוגרים בשוק תעסוקה משתנה ועוד.

קבלנו החלטה לשלב תהליך שיתרום לצמיחה נוספת לקידום ההוראה והלמידה ברופין, יאפשר לנו להפוך ל'קהילה לומדת'.

בחרנו להקים פורטל המהווה מוקד ידע עשיר ובו כלים נבחרים, גישות, מונחים ומגמות בתחום הלמידה - הטכנולוגיה והקשר ביניהם. חלק בלתי נפרד ממנו הוגדר מראש כמרחב לשיתוף מרצים בהתנסויות מהשטח.

יזמנו פנייה למס' מרצים וביקשנו שיפתחו צוהר למרחב הכיתתי שלהם ולא ישאירו את ההתנסות בתהליכי למידה ייחודיים מאחורי 'דלת' השיעור שלהם בלבד. הם הוזמנו להעלות על הכתב את ההתנסות ותרומתה, לצרף תמונה מייצגת והשאר (העלאת התוכן לאתר) באחריותנו.

הפורטל עלה לאוויר עם כ-10 התנסויות מהשטח של חברי סגל מתחומי דעת/ביה"ס שונים.

בתהליך הדרגתי, החלו מרצים נוספים לתעד תהליכי למידה ייחודיים, לצרף תמונות, סרטונים, טיפים טובים, ציטוטים מהתייחסויות סטודנטים, מה נדרש לשפר...ועוד.

התהליך הרפלקטיבי שהם עברו בכתיבה זו היה בעל ערך עבורם. בנוסף, נוצרה תחושת גאווה שהפעילות הייחודית והיצירתית שיושמה מקבלת 'מקום', הם זכו להערכה מקולגות ותרמו לחיזוק מרצים נוספים בבחירה להתנסות גם הם.

עם הזמן נוצר אפקט ספיראלי מבורך במוטיבציה להתנסות ולשלב שיטות הוראה מגוונות, לשתף בתהליכי למידה ייחודיים, בתוצרי סטודנטים כפועל יוצא מכך.

עוד ועוד מרצים נחשפו לפוטנציאל, חלק מהחששות התפוגגו, יותר מרצים הגיעו להדרכות והרעיונות ליישום בקורסים השונים הפכו יצירתיים ומעוררי

השראה.

כיום יש עשרות רבות של התנסויות מתועדות ונוספות עוד בדרך. היעד הבא שלנו להפוך אותן למודלים של -Best Practices.

אומרים 'קנאת סופרים תרבה חכמה' - אם נוצרה תחרות, היא שימשה לברכה ולתועלת.

אנחנו סיפקנו את ההזדמנות ואת המרחב (פלטפורמה), המרצים יצקו את התכנים וביחד יצרנו הפריה הדדית, 'קהילה לומדת' עבורנו ובתוכנו ברופין.

צוות היחידה לקידום ההוראה:

- שרון נסיס - מנהלת היחידה
- מיכל הנדל סופה - ראש תחום הוראה מקוונת
- מיכל בראל - ראש תחום סקרים, הערכה ומחקר
- עדי שהם-מאירי - רכזת היחידה

שנת תשע"ח נפתחה במכללה האקדמית לחינוך על שם קיי בסימן "איכות ההוראה". ליום הסגל, שהתקיים ערב פתיחת שנת הלימודים, ב-19 באוקטובר, הזמינה הנהלת המכללה בשיתוף עם המרכז לאיכות ההוראה את ד"ר מריאן מק-קרטי מאוניברסיטת קורק שבאירלנד. המרכז של מריאן ממוקם בלב לבה של אוניברסיטת קורק, והוא נותן שירותים רבים לכל הפקולטות בה. ביום הלמידה הציגה מריאן את עקרונות הפעולה של מרכזה: הובלת מחקר על עבודת המרצה בתחום ההוראה, כתיבה והפצה. מריאן חיברה חיבור עמוק בין מחקר פעולה, הוראת הדיסציפלינה ושיפור איכות ההוראה.

היום החל בהרצאת פתיחה קצרה והמשיך בשתי סדנאות עבודה: "הוראה לקראת הבנה והשלכותיה לפרקטיקה של מחקר" ו"כיצד נמקסם את תהליך הלמידה של הסטודנט? שימוש מיטבי בגישות הערכה". לסיום היום העבירה מריאן סדנה בנושא (Universal Design for Learning) (UDL). בנוסף ליום הסגל, ארגן המרכז לאיכות ההוראה לכבוד תחילת השנה קבוצות למידה של הסגל בהנהגת מרצים המובילים במכללה מגוון תהליכים. למשל, התקיימו שלוש סדנאות למרצים בנושא "למידה והוראה בסביבות מתקשבות", מפגש בנושא "אתגר הרב-תרבותיות בעידן הגלובליזציה", מפגש בנושא "עבודה עם סטודנטים עם לקויות למידה" ומפגש לדיון בנושאים מהותיים ב"הדרכה פדגוגית".

כעת המרכז לקידום ההוראה שוקד על כתיבה של עבודות מחקר עם צוותים שונים ועל ארגון מפגשי למידה בנושאים המטרידים את המרצים בעבודתם האקדמית.

מריאן מק'ארתי בהרצאה במכללת קיי

להשגה מטרה זו. PBL מדמה בעצם עבודה של צוות פיתוח בתעשייה. ככזו, הגישה מאפשרת לסטודנטים להתנסות באופי העבודה האמיתי בהנדסה, להיחשף לצדדים הפחות מוכרים בתפקיד המהנדס, ולהתמודד עם תנאי אי-וודאות שיהיו מנת חלקם בחייהם המקצועית בהמשך.

המטרות של הגישה (Barrows & Kelson (1995) אצל Hmelo-Silver (2004) הם הבניה של בסיס ידע רחב וגמיש, פיתוח של יכולת פתרון בעיות (problem solving), פיתוח כישורי למידה עצמית ולמידה מתמשכת (LLL), פיתוח עבודה בצוות, ועידוד של מוטיבציה פנימית ללמידה.

מטרות אלו תואמות את מאפיינים של מהנדס בתעשייה כפי שצוינו לעיל.

שלבי התהליך הם:

1. לצוות סטודנטים מוצג תיאור של תופעה. לעיתים נדרש מהסטודנטים לבחור תופעה בעייתית בכוחות עצמם, בפעמים אחרות עליהם לזהות את הבעיה הקשורה לתופעה שהוצגה להם, ולעיתים הבעיה מזהה. הבעיה צריכה להיות פתוחה ולא מוגדרת היטב, מקורה בעולם האמיתי, ולא שאלה אקדמית היפותטית. כמו כן היא צריכה להיות רב-תחומית. חשוב לציין שזהו המצב המקובל בתהליכי התנעת פרויקטים בתעשייה, כאשר לרוב המידע המגיע למהנדסים בתחילת פרויקט הוא חלקי ולא מוגדר עד הסוף.

2. הצוות צריך לזהות את הבעיה (במידה שעדיין לא מזהה בהגדרת המשימה), להציע דרכים אפשריות להתמודדות עם הבעיה, ולזהות פערי ידע נדרש על מנת לבחון מהו הפתרון הטוב ביותר האפשרי. גם זהו תהליך שמהנדסים מתמודדים אתו בתחילת כל פרויקט.

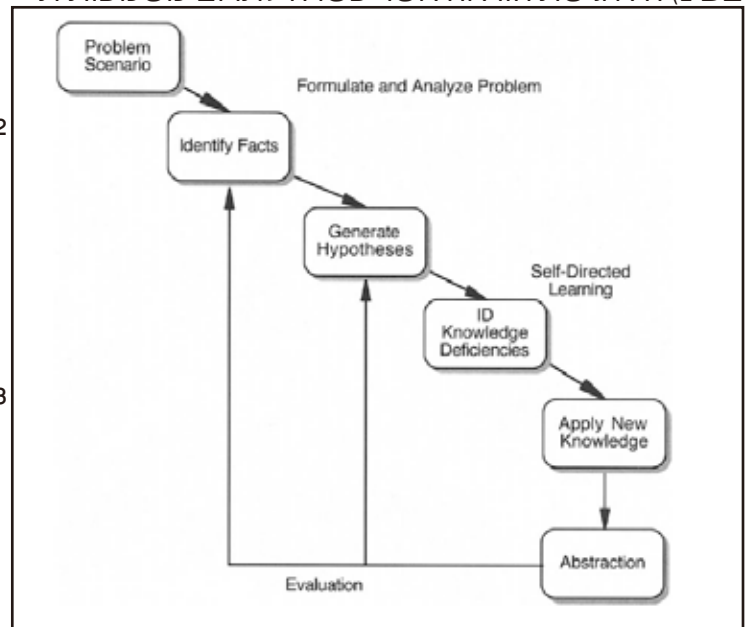
3. הסטודנטים מבצעים תהליך של חקר ולמידה עצמאית, על מנת לכסות על פערי הידע. מכיוון שלעיתים פערי הידע גדולים, על הצוות להחליט על חלוקת עבודה בין חברי הצוות. מהנדסים נדרשים לעיתים קרובות ללמוד בעצמם נושאים חדשים ולהיכנס לתחומים חדשים שלא למדו באקדמיה.

4. הצוות נדרש להגדיר מפרט יעד לפתרון, ולתכנן

כל מנהל שגייס בוגרי הנדסה טריים מודע לעובדה, שלוקח למהנדס החדש זמן רב להתחיל לתת תפוקה אמיתית במקום העבודה. כמי שגייס לא מעט מהנדסים, כותב שורות אלו התוודע לחוסר המוכנות של הבוגרים, בעיקר בהקשר של התמודדות עם אי-הוודאות, שהיא מנת חלקו של כל פרויקט פיתוח ושל העבודה בתעשיית הטכנולוגיה העילית בישראל. בנוסף, ניכרת אי מוכנות ללמידה העצמאית, לעבודה בצוות, להתמודדות עם פתרון בעיות מורכבות ועם תחומים חדשים. חשוב לציין, שלא מדובר בתופעה ייחודית למכללה שלנו או למכללות בכלל, וגם בוגרי אוניברסיטאות עוברים תהליך הסתגלות דומה, שעלול להגיע לתקופות של מספר חודשים.

אם נזכור שיעודה של מכללה להנדסה הוא בראש ובראשונה להכשיר מהנדסים שיענו לצורכי התעשייה הטכנולוגית, ברור לכל שלא נוכל להסתגר מאחורי טענות כגון "גם בוגרי הטכניון לא מגיעים מוכנים לתעשייה". כמכללה עלינו לחפש כל הזמן דרכים חדשות לשיפור המוכנות של בוגרינו לעבודה בתעשייה.

למידה מבוססת בעיות (problem based learning - PBL) היא גישה הוראה אשר עשויה לתרום משמעותית

תרשים תהליך ה PBL. מקור: Hmelo-Silver (2004)

את הפתרון על פי המפרט כפי שמהנדסים עושים בתעשייה

5. חברי הצוות בוחנים את עמידת הפתרון בדרישות המפרט, מוודאים שהבעיה המקורית אכן נפתרה (וכך בודקים שדרישות המפרט אכן כווננו למטרה), ומדווחים על תוצאות, שוב בדומה לנעשה בתעשייה.

6. הסטודנטים מבצעים רפלקציה על התהליך שעברו.

במשך העבודה הסטודנטים עצמאים, ומנהלים את עבודתם בעצמם. אם כך מה תפקידו של המרצה בקורס? למעשה המרצה הופך למנחה, ועיקר תפקידו לכוון את הסטודנטים ולמנוע מצבים של התבדרות, בעיקר בשלבים הראשונים של העבודה, כשהסטודנטים נתקלים לראשונה בשיטה, ונדרש להם זמן הסתגלות. אז על המנחה לבנות מסגרת תומכת של "פיגומים", ובאופן הדרגתי להסירם ככל שהעבודה מתקדם והסטודנטים מתרגלים.

מחקרים רבים מראים שלמידה מבוססת בעיות עשויה לשפר את המוכנות של הסטודנטים לעבודה המקצועית. בנוסף הגישה עשויה לתרום לשיפור המוטיבציה של הסטודנטים. אך אין להקל ראש במורכבות תהליך ההסתגלות הן של הסטודנטים והן של המרצה. עדויות מחקריות מצביעות על כך שההצלחה היא לא מיידית, מכיוון שהגישה מחייבת את הסטודנטים להיות פרו-אקטיבים ולקחת אחריות על הלמידה, ואת המרצים לצאת מאזור הנוחות שמעניקה ההרצאה הפרונטלית ולקבל את העובדה שהשליטה כבר לא בידם.

אם כך, יש מקום אולי לשאלה "למה לטרוח?". התשובה לכך היא לחזור ליעדי מכללת אורט בראודה כפי שמתבטאים בחזון שלה ולדמות הבוגר הרצוי. אם ברצוננו להכשיר בוגרים שעונים לצורכי התעשייה בהתאמה לכישורים הנדרשים לבוגרי הנדסה כפי שהוגדרו בחזון המכללה, אנחנו חייבים להתאים את דרכי ההוראה לתנאים העכשוויים. יתרה מכך - אם נצליח למתג את המכללה ככזו המספקת בוגרים מוכנים לאתגרי התעשייה, נשפר את המיצוב התחרותי של המכללה ונמשוך סטודנטים רבים יותר. ככל שקרנה של המכללה תעלה בעיני התעשייה, כך היא תעלה בעיני הסטודנטים עצמם, והערכתם למכללה וגאוות השייכות תעלה, ולכן ברמה הארגון אימוץ הגישה הוא

ציון דרך הכרחי במאמץ למצב את המכללה במקום הראוי לה.

ואכן, לאחרונה הנהלת המכללה החליטה להקצות משאבים רבים לקידום אימוץ גישת ה-PBL. במסגרת המרכז לקידום ההוראה והלמידה מונה כותב שורות אלו כרכז לקידום תכניות הדרכה בחינוך הנדסי עם דגש על PBL. במסגרת פעילות זו המרכז מלווה מרצים המעוניינים לאמץ את גישת הלמידה מבוססת בעיות בקורסים שלהם, הן בשלב תכנון הקורס והן במשך תהליך ההסתגלות. בנוסף מתוכננות סדנאות חשיפה לשיטה, הפתוחות לכלל המרצים, כאשר הראשונה התקיימה בהצלחה רבה ביום המרצה האחרון, ונוספת מתוכננת לחופשת הסמסטר הקרובה. הגישה נדונה גם במסגרת תכנית "התחדשות", תכנית הדגל של מדור ההוראה במרכז, אשר מטרתה לצייד מרצים חדשים המצטרפים לשורות המכללה, וכן מרצים ותיקים המעוניינים בכך, בארגז כלים עשיר בשיטות הוראה מתקדמות וחדשות.

אך יתרה מכך, המכללה מכירה במאמץ הנוסף הכרוך באימוץ הגישה והובלת קורס על פיה. אי לכך אומץ נוהל המגדיר פרמטרים להכרה בקורס כמתנהל על פי השיטה וקובע מסגרת תגמול נוספת למרצים המאמצים את הגישה ומיישמים אותה בקורסים שלהם. בעת כתיבת שורות אלו שלושה קורסים כבר זכו להכרה פורמלית כקורסי PBL, והמשאבים הנדרשים הוקצו בהתאם. על פי החלטת הנהלת המכללה, הוקצו התקציבים למחלקות השונות להכרה בלמעלה מעשרה קורסים נוספים בתקופה הקרובה. יש בכך כדי לאותת על החשיבות הרבה שהמכללה רואה בלמידה מבוססת בעיות כספינת הדגל של מיצוב המכללה כמובילה בחינוך הנדסי בהשכלה הגבוהה בישראל.

המרכז לקידום ההוראה והלמידה באורט בראודה מזמין מרצים, בעלי תפקידים וחוקרים המעוניינים ללמוד יותר על הגישה ואף לאמץ אותה ליצור קשר.

מקורות:

- Hmelo-Silver, C. (2004). Problem-Based Learning: What and How Do Students Learn? *Educational Psychology Review*, 16(3), 235-267

אורלי סלע | המכללה האקדמית לחינוך "אורנים"

כמו מוסדות אקדמיים רבים אחרים, גם מכללת אורנים משתתפת במספר פרויקטים של ארסמוס של האיחוד האירופי שמטרתם קידום תחומים שונים בהוראה-למידה באקדמיה. אחד הפרוייקטים נקרא TeachEx, ועוסק במצוינות בהוראה באקדמיה. יחד עם אורנים שותפים בפרוייקט גם מכללת בית ברל, אוניברסיטת בן-גוריון, מכללת גורדון, המרכז הבין-תחומי בהרצליה (המוביל את הפרוייקט) ובצלאל, ומאירופה שותפות אוניברסיטאות מאנגליה, סקוטלנד, אירלנד, הולנד, פולין וקפריסין. גם התאחדות הסטודנטים בישראל לוקחת חלק בפרוייקט כמשקיפה פעילה. אורכו של הפרוייקט שלוש שנים, במהלך נפגשים המשתתפים מפעם לפעם בארץ או בחו"ל, וכמובן עובדים באופן רציף כל העת.

אחת ממטרות הפרוייקט היתה להקים מרכזים לקידום ההוראה במוסדות האקדמיים בהם הם אינם קיימים, ולקדם את המרכזים הקיימים. בנוסף, כולל הפרוייקט חמש מודולות שפיתחו השותפים הישראליים בעזרתם של השותפים האירופיים במטרה לקדם את ההוראה והלמידה באקדמיה, תוך התמקדות בחמש התמות העומדות בבסיס הפרוייקט: חדשנות בלמידה והוראה פעילות, בינאום החינוך האקדמי, גישור על הפער הבין-דורי, התייחסות למגוון האנושי בכיתה ושימוש בטכנולוגיה בחינוך -

1. גיוון ונגישות - קורס מקוון בו ילמדו מרצים כיצד להפוך את הוראתם לנגישה לקהל הסטודנטים ההטרוגני בעזרת גישת ה-Universal Design for Learning.
2. למידה מבוססת פרוייקטים: PBL - הנחיה למרצים כיצד ניתן לעשות שימוש בגישת ה-Problem-Based Learning בהוראה באקדמיה.
3. עיצוב למידה משמעותית: Design Thinking for Meaningful Learning - תהליך עבודה בעזרתו ניתן לגשת לכל בעיה העולה בתהליך ההוראה-למידה ולמצוא לה פתרונות.
4. למידה ניידת - סדרת סדנאות בהן ילמדו המרצים כיצד ניתן לעשות שימוש במכשירים ניידים (טלפונים חכמים וטבלטים) על מנת לקדם הוראה ולמידה פנים וחוץ-כיתתיות חדשניות ומאתגרות.
5. המרצה כמפיק - סדרת סדנאות בהן ילמדו המרצים כיצד ניתן להפיק סרטונים שישמשו אותם בהוראה בקלות וללא עלות.

כעת אנחנו מתחילים את שנתו השלישית של הפרויקט, שלב הפיילוט, בו המודולות תיושמה במוסדות אקדמיים שונים בארץ על מנת לבדוק כיצד הן עובדות בפועל ולשנות את הנדרש, לקראת הפצתן בעתיד בארץ ובעולם (כל מודולה קיימת בעברית ובאנגלית). לאחר סיום הפרויקט, המטרה היא כי המודולות תמשכנה להתקיים באופן עצמאי ברחבי העולם, ולשם כך השקיע האיחוד האירופי כספים רבים בפרויקט.

אנו מאמינים באיכותן של המודולות שפותחו, ומזמינים את כל המוסדות האקדמיים בארץ לעשות בהן שימוש. כולם מוזמנים להיכנס לאתר הפרויקט <http://www.teachex.eu>, להתרשם, ולפנות אלינו. נשמח להנגיש את המודולות לכל המבקש, כולל הדרכה צמודה.

SCE המכללה להנדסה ע"ש סמי שמעון היא המכללה להנדסה הגדולה בארץ, המונה מעל חמשת אלפים סטודנטים בשני קמפוסים (בבאר שבע ובאשדוד) ומציעה תואר ראשון ושני בתחומים שונים של הנדסה.

בסוף שנת הלימודים תשע"ז, בברכת נשיא המכללה, החל תהליך כלל מכללתי להערכה מחדש, עדכון ושדרוג של הסילבוסים בכל הקורסים בכל המחלקות והיחידות, בהובלת המרכז לקידום ההוראה במכללה. מטרת הפרויקט היתה לספק למרצים הזדמנות לחשיבה ולהערכה מחודשת של מרכיבי ההוראה שלהם (התכנים, שיטות ההוראה ודרכי ההערכה בקורס), להתאים את מבנה ותוכן הסילבוס לסטנדרט האירופאי ולדרישות וועדות ההערכה של המ"ג, ולסלול את הדרך לשיתופי פעולה בין המכללה למוסדות בחו"ל (למשל, במסגרת תוכנית ארסמוס+). לפני היציאה לדרך למד המרכז לקידום ההוראה על תהליכים דומים באירופה ובארץ ונעזר בניסיון האוניברסיטה העברית שעברה תהליך דומה לפני כחמש שנים. בשלב הבא תוכנן הפרויקט בקפידה, תוך בניית מערך תמיכה מקיף ואוסף של כלים שהועמדו לרשות המרצים והצוות האדמיניסטרטיבי.

יריית הפתיחה התקיימה במסגרת מפגש חשיפה של התהליך למרצים ולסגל המנהלי, בו הוצגו הרציונל והתועלות הצפויות, כמו גם תהליכי העבודה והתשתית שהוכנה על מנת לספק תמיכה ולייעל אותם - הדרכות מתוכננות (כולל הדרכות מותאמות אישית למחלקות השונות), צוות זמין למענה על שאלות בדוא"ל, בטלפון וביעוץ אישי, קבצים לניהול ובקרה, ואתר moodle אליו הועלה מגוון של חומרים - מצגות הסבר, תבניות (templates) למבנה החדש של הסילבוס, קבוצת דיון למענה על שאלות ורישום להדרכות.

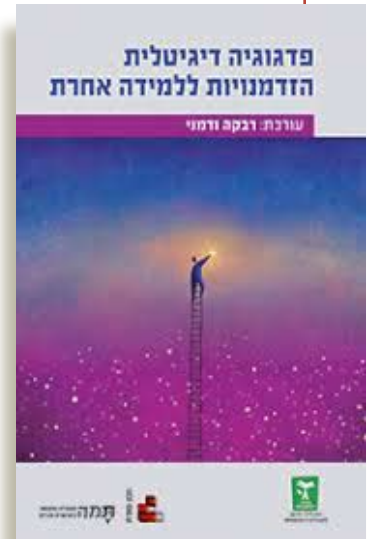
לאורך חודשי הקיץ עבד צוות המרכז עם המחלקות השונות שחלקן אף אמצו את השינוי כבר לקורסי הקיץ של אותה שנה. שנת הלימודים החדשה (תשע"ח) נפתחה עם כ- 1,500 סילבוסים בפורמט החדש, בעברית ובאנגלית בכל המחלקות והיחידות.

במקביל, עובד המרכז לקידום ההוראה, ביחד עם מחלקת מערכות מידע של המכללה על פיתוח מערכת מידע ייעודית לתמיכה בתהליך. למערכת, המתוכננת לעלות לאוויר לקראת סמסטר ב' של שנה זו, יוזנו נתוני הסילבוסים והיא תפיק את מסמך ה-PDF בפורמט המכללתי האחיד שיועלה באופן אוטומטי לפורטל המכללה ולאתר ה-moodle של הקורס הרלוונטי. בסמסטרים העוקבים, יוכלו המרצים לשלוף סילבוס קודם, לבצע בו את התיקונים והעדכונים הרצויים ולייצר סילבוס עדכני בלחיצת כפתור.

המכללה נמצאת בעיצומו של התהליך, הדורש לא מעט משאבים מהמרצים, מהסגל המנהלי ומצוות המרכז לקידום ההוראה, אך מאפשר לה להתייצב בשורה אחת עם מוסדות בינלאומיים, תוך שיפור ושדרוג לא רק של הסילבוס, אלא של תהליך ההוראה כולו.

פדגוגיה דיגיטלית: הזדמנות ללמידה אחרת

רבקה ודמני (עורכת)
הוצאת מכון מופת 2018

לטכנולוגיות המידע, לתקשורת הדיגיטלית ולרשתות החברתיות הזמינות יש השפעה ניכרת על עולם המשתמשים בהן, בעיקר על צעירים השולטים בהן היטב. צעירים אלה שוהים חלק ניכר מזמנם בבתי הספר, שאף ברובם מאובזרים בטכנולוגיות חדישות, ככל זאת יש פער בין עולמם המהותי של הלומדים במרחב הדיגיטלי לבין העולם הבלתי רלוונטי שהם חווים במרחב הבית-ספרי.

שלושה רבדים של טכנולוגיות חדישות מחייבים שינוי פרדיגמטי בהתייחסות לשילובן ולהטמעתן בתהליכי הלמידה וההוראה: רשתות חברתיות, מציאות אלטרנטיבית וטכנולוגיות ניידות. במקרים רבים, גם כשהמורים משתמשים בטכנולוגיות אלה או בחלקן, הם אינם בוחנים מחדש את תהליכי ההוראה והלמידה ומשנים אותם, ואינם מנצלים את ההזדמנויות החדשות שהכלים הטכנולוגיים מזמנים. לנוכח זאת, העולם הפדגוגי החדש מחויב להציב לעצמו מטרות מחודשות ולנסח שוב את דמות המורה החדש: הפדגוג הדיגיטלי שמזהה את ההזדמנויות החדשות ליצירת סביבת למידה, הטמונת בעולם הטכנולוגי.

הספר פדגוגיה דיגיטלית: הזדמנויות ללמידה אחרת מיועד לאנשי חינוך, למובילי חדשנות בהוראה ובלמידה, לסטודנטים לחינוך ולאנשי קהילות המחקר והפיתוח באוניברסיטאות ובמכללות להכשרת מורים. קדם לו הספר פדגוגיה דיגיטלית: הלכה למעשה, הכולל מחקרים המשלבים בין תאוריה למעשה ופותחים צוהר ליישומה של פדגוגיה דיגיטלית בבתי הספר.

ד"ר רבקה ודמני-שאומן, חברת המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג), חברת הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת) וראש הוועדה לחינוך, הוראה, מדעי הרוח ואמנויות במל"ג.

הזמנה למפגש השקה לספר: יום שלישי 20 במרץ 2018, ד' בניסן תשע"ח בין השעות 16:30-19:00

בערב ההשקה ניתן יהיה לרכוש את הספר במחיר מוזל

מכון מופ"ת
בית ספר למחקר ולפיתוח תכניות בהכשרת עובדי חינוך והוראה במכללות

המכללה לחינוך
לטכנולוגיה ולאמנויות

מפגש השקה של הספר	
פדגוגיה דיגיטלית: הזדמנויות ללמידה אחרת	
בעריכת: ד"ר רבקה ודמני	
יום שלישי, ד' בניסן תשע"ח, 20.3.2018 בין השעות 17:15-19:30	
מכון מופ"ת, רח' שושנה פרסיץ 13, קריית החינוך תל אביב	
התנסות	17:45-17:15
ברכות ודברי פתיחה: ד"ר מיכל גולן, ראש מכון מופ"ת	18:00-17:45
פרופ' נמרוד אלוני, ראש "המכון לחינוך מתקדם" ומחזיק "קתדרת אונסקו לחינוך הומניסטי", מכללת סמינר הקיבוצים	
ד"ר דובי וייס, ראש התוכנית לתואר שני בטכנולוגיה בחינוך, מכללת סמינר הקיבוצים	
אתנחתא מוזיקלית	18:10-18:00
מפרידיגמה של הוראה לפרדיגמה של למידה:	18:50-18:10
◆ להמציא את האוניברסיטה מחדש יובל שרייבמן, מייסד ומנכ"ל המרכז לחדשנות בלמידה, אוניברסיטת תל-אביב	
◆ אתגר הפרסונליזציה של הלמידה ענבל חמיידס, מנכ"לית P.I.E CHALLENGE (Personalization In Education)	
◆ כשהאקדמיה פוגשת את הוליווד אסף וייס, מנהל למידה דיגיטלית - מיום קמפוס ישראל דיגיטלית	
◆ הצצה לעתיד הקורסים המקוונים מיכאל שורפ ורועי ציקורל, יזמים הינוכיים	
אתנחתא מוזיקלית	19:00-18:50
הסיפורים מאחורי הפרקים (המחברים)	19:10-19:00
דבר העורכת: ד"ר רבקה ודמני	19:30-19:10

מנחה: ד"ר בטי שרייבר, חוקרת ומרצה בתוכנית לתואר שני M.Ed. בטכנולוגיה בחינוך, מכללת סמינר הקיבוצים

להצו לרישום: ההשתתפות היא ללא תשלום, אך מחייבת הרשמה מראש עד יום שני, ג' בניסן תשע"ח, 19 במרץ 2018
הרשמה: באתר היחידה או במינהל לומדים בטל' 03-6901426/401

הוראה ולמידה בעידן הדיגיטלי

עוזי מלמד ואולז'ן גולדשטיין (עורכים)
הוצאת מכון מופת 2017

אי-אפשר להימלט עוד מן הטכנולוגיה הדיגיטלית הפרושה כענן על העולם כולו. גם מי שרוצה בכך אינו יכול עוד לעצור אותה מחוץ לחומות בית הספר. מי שמשאיר אותה מחוץ לדלת הכיתה חייב להכיר בעובדה שהטכנולוגיה, השפעתה והשלכותיה כבר שם.

מערכת החינוך עושה מאמצים לעטוף את עצמה בטכנולוגיה. עדיין, רוב רובה של המערכת נשארה כשהייתה. יש המשתמשים בטכנולוגיה כקישוט, יש הרואים בה מטרד שנכפה עליהם, ויש המאמצים אותה מתוך אמונה ביכולתה לשנות, לשפר ולהיטיב את דרכי ההוראה והלמידה. רוב המשתמשים בה דבקים בדרכי ההוראה השגרתיות, המסורתיות.

ספר זה מבקש להציג אסטרטגיות הוראה ולמידה המכוננות "חדשניות". אסטרטגיות אלה, אף שאינן חדשות, מקבלות תנופה, שדרוג ולעתים אף משמעות חדשה כשהן מנצלות אמצעים דיגיטליים ונתמכות בהם.

הספר מחולק לחמישה שערים. השער הראשון, המהפכה הדיגיטלית והשפעתה על החברה ועל החינוך, סוקר את השפעותיה של המהפכה הדיגיטלית על התרבות בכלל ועל מערכת החינוך בפרט. השער השני, למידה חד-סטריית, מציג ניצול של אמצעים דיגיטליים על מנת לייעל ולגוון את הדרכים להעברת מידע ללומד. השער השלישי עוסק בלמידה אוטונומית, שראשיתה בסקרנות

ועיקרה התמודדות עצמאית עם בעיות שאין להן פתרון ידוע מראש. השער הרביעי יוחד ללמידה שיתופית, שבה נוצרות תובנות חדשות בחברותא מתוך התכוונות משותפת, יחסי גומלין ותרומה הדדית. השער האחרון מדגיש את הצורך ואת התועלת בשילוב אסטרטגיות בהוראה ובלמידה ומציג דוגמה אחת מיני רבות של שילוב אסטרטגיות שונות בתהליך ההוראה והלמידה.

ד"ר עוזי מלמד, עוסק שנים רבות בשילוב התקשוב בחינוך ובאסטרטגיות חינוכיות. היה ראש הוועדה לעיצוב, לכתיבה וליישום התכנית להתאמת המכללות לחינוך למאה ה-21. במשך למעלה מעשור היה המנהל הפדגוגי של תכנית התקשוב של מערכת החינוך בישראל והמנהל האקדמי של התכנית האוניברסיטאית להכשרת מובילי מידענות מתקשבת באוניברסיטת תל-אביב. ד"ר מלמד הוביל את צוות התכנית למידענות של משרד החינוך. היה חבר בוועדת המקצוע ובוועדת התכנית של 'מדעי המידע'. שימש כ-15 שנה יו"ר הוועד המנהל של מכון מופת.

ד"ר אולז'ן גולדשטיין, ראש בית הספר ללימודים מתקדמים במכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי בבאר-שבע וראש התכנית לתואר שני בחינוך בעידן טכנולוגיות מידע במכללה זו. במחקרית מתמקדת בתחומים האלה: שילוב טכנולוגיות מידע בחינוך ובהכשרת מורים, חקר רשתות חברתיות, הערכת תכניות להכשרת מורים, שילוב גישת למידה מבוססת פרויקטים בהוראה ותהליכי הפצת חדשנות במוסדות חינוך. בשנים 2007 - 2015 הובילה ד"ר גולדשטיין רשת עמיתית מחקר בין-מכללתית אשר חקרה את נושא שילוב טכנולוגיות המידע במכללות לחינוך.

חברי משלחת היחידות לקידום הוראה באנגליה

תובנות מהסיוור | אורטל אנלברג, אוניברסיטת תל אביב

בתחילת חודש מרץ ביקרו 27 ראשי מרכזים לקידום הוראה ממגוון מכללות ואוניברסיטאות בישראל בלונדון. במהלך הביקור באוניברסיטאות Brunel, Northampton ו-Greenwich זכינו לראות את העשייה הלאומית והמוסדית לקידום איכות ההוראה והלמידה במוסדות האקדמיים. בלטה מאוד התוכנית הלאומית לדירוג איכות ההוראה - Teaching Excellence Framework. התוכנית מאפשרת לסגלים העוסקים בהוראה לקבל הכרה מקצועית על בסיס השפעתם בתחומי ההוראה והלמידה, ערוץ שהינו חלק מהקידום המקצועי שלהם. מעבר לרמה האישית, המוסדות השונים מדורגים במדליית זהב, כסף או ברונזה בהתאם לאיכות ההוראה בהן. יצירת סטנדרט לאומי זה בתחומי ההוראה נתן את אותותיו בהכשרות מקצועיות שפיתחו המוסדות ובשילוב ההוראה כקריטריון לבחינת קידום של איש סגל. מגמה נוספת שבלטה הייתה העיסוק הנרחב ב-assessments. הרצון הוא לצמצם את כמות ההערכות המסכמות בהן נעשה שימוש, הן מתוך רצון להקל במעמסה של הסגל והן מתוך רצון לשלב הערכות משמעותיות יותר המחוברות יותר לתוצרי הלמידה הרצויים. הכרנו מודלים בהם תוכנית הלימודים של תואר שלם נבנית רק לאחר הגדרה של תוצרי הלמידה וההערכות שישולבו במהלך התואר. ומה עוד? הכרנו מודל ללמידה מעורבת אקטיבית, בחינות המבוצעות בלפטופים בכיתות הלימוד, תוכניות לבנייה מחודשת של קמפוס בו כיתות הלימוד מוגבלות ל-40 מקומות ומודלים בהם סטודנטים חונכים סטודנטים אחרים, ואפילו הספקנו לסייר קצת בלונדון.

רשמים מהסיוור הלימודי באנגליה | אורית גילור, המכללה האקדמית בית ברל

בשלוש השנים האחרונות מנחה המועצה להשכלה גבוהה את המוסדות האקדמיים בארץ להשקיע משאבים בקידום ההוראה של המרצים. בתום חופשת הסמסטר יצאו נציגים ממוסדות אקדמיים בארץ לסיור באנגליה כדי ללמוד האם וכיצד מיישמים הנחייה זו. הסיור כלל את אוניברסיטת ברונל (שותפה לפרויקט in2it), אוניברסיטת נורת-המפטון ואוניברסיטת גריניץ'. למדנו כי באנגליה קידום ההוראה מהווה מדיניות ממשלתית שמיושמת הלכה למעשה. מוסד אקדמי נמדד באיכות ההוראה לצד מדד איכות המחקר. מוסד מקבל אחת משלוש דרגות על איכות ההוראה, אשר מקנות לו זכויות תקציביות ויוקרה. כל המוסדות בהם ביקרנו מדורגים גבוה ברמת ההוראה בהם. על-מנת לעודד את המרצים לשפר את הוראתם, הם יכולים להתקדם גם בדרגות הוראה. יש אוניברסיטאות שמגדילות את שכר המרצה בהתאם לדרגתו בהוראה. קיימות ארבע דרגות הוראה אשר מוענקות על-פי בדיקת 'תיק קידום בהוראה' הכולל רפלקציה אישית, תצפיות בעמיתים ותצפיות של עמיתים. כראוי לאנגלים, הכל מגובה במסמכים מפורטים וברורים וטפסים ייעודיים.

למדנו על גיוון גדול בשיטות ההוראה. ההנחה הבסיסית היא שאחוז קטן של אנשים יכול ללמוד היטב בהרצאה פרונטלית של 90 דקות ואחוז קטן של מרצים יכול ללמד בהרצאה פרונטלית. מגוון שיטות ההוראה אינו זר לנו (שילוב הטכנולוגיה אצלנו ניכר ברמה גבוהה בהשוואה לנעשה שם) אבל בעיקר למדנו כי המקום של התמיכה בסטודנט הוא לב ליבה של ההוראה האקדמית. כולם יכולים ללמוד אם נדע כיצד לתמוך בהם. בכך מושקע מאמץ רב של אנשי קידום ההוראה והלמידה שם.

הזמנה לכנס האדטק השנתי שיתקיים
6-7 ליוני בתל אביב. בהמשך תפורסם
תוכנייה מפורטת ואצרף גם לינק לרישום מוזל.
[/http://www.edtechsummit.org.il](http://www.edtechsummit.org.il)

מביאים את השיח העולמי לתל אביב!

המהפכה הטכנולוגית בעולמות החינוך והלמידה
בשיאה. ההשפעה העצומה על טיפוח ההון האנושי,
התמורות בשוק העבודה, והדרך בה אנו לומדים מלידה
ועד שיבה מושכת משקיעים, יזמים, וארגונים לתחום
עסקי זה.

כנס האדטק הינו הכנס היחיד המביא את השיח
הבינלאומי בתחום האדטק לישראל. תוכנית עשירה
הכוללת דוברים מהשורה הראשונה, אנשי עסקים
ומומחים מהעולם, הזדמנות יוצאת דופן להקשיב
לשיח ישראלי ובינלאומי בתחום שנמצא בימנו בשיא
של כל הזמנים.

הכנס מאורגן על ידי אדטק ישראל, בשיתוף עם בנקאי
ההשקעות EastWind Advisors מניו יורק, ובשיתוף
אקדמי עם אוניברסיטת תל-אביב.

לחברי הפורום שלום רב,

במסגרת פרויקט in2it של ארסמוס+ אנו מקיימים כנס בינלאומי,
שיתקיים במכללה האקדמית בית ברל ב 8 - 9 במאי 2018.
הכנס עוסק בהוראה ובלמידה של קורסים מקוונים מרחוק
בקהילות בינלאומיות

**התאחדות
הסטודנטים
והסטודנטיות
הארצית**

הזמנה לכנס הצעירים 2018

הענקת ההזדמנות לסטודנטים להשמיע את קולם
ולאפיין את מי שנתפש בעיניהם כמעורר השראה.
שנית, קיום שיח פורה בנושא איכות וחשיבות
ההוראה של מרצים באקדמיה והשפעתם על
עיצוב דור העתיד של ישראל. אנו רואים בפורום
מרכזי איכות ההוראה שותפים מלאים להצלחה
של הפרויקט ולכן נשמח מאד לראותכם כמו
כן, כמטרתנו המשותפת אנו מקווים כי אירועים
אלו יהפכו למסורת במערכת ההשכלה הגבוהה
ויאפשרו לנו הסטודנטים והסטודנטיות להוקיר,
להודות ולהביע את הערכתנו העמוקה למרצים
ומרצות נוספים ונוספות מעוררי השראה.

ניתן לראות את תכנית המלאה לכנס **באתר
שלנו.**

הכניסה חופשית!!!

התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות הארצית
מזמינה אתכם/ן להשתתף בכנס הצעירים 2018
ביום א' ה-18.3.2018 במוזיאון תל אביב. במליאה
המרכזית יוענק אות "מרצה מעורר השראה"
לשנת 2017. אות מרצה מעורר השראה, המוענק
זו השנה השנייה, מביע את הערכתם והוקרתם של
סטודנטים וסטודנטיות את שנים עשר אנשי ונשות
הסגל מכלל המוסדות להשכלה גבוהה בארץ,
אשר השפיעו עליהם בצורה החיובית והמתמשכת
ביותר תוך שהם הותירו את חותמם על מסלול
חייהם. הענקת האות מהווה את שיאה של תחרות
ארצית וייחודית במערכת ההשכלה הגבוהה
בישראל, שנערכה בקרב סטודנטים וסטודנטיות
בעבר ובהווה והיא חוצת דיסציפלינות ומוסדות
אקדמיים. מטרת "מרצה מעורר השראה" הינה
כפולה. ראשית, זיקוק הערכים והתכונות האישיות
והמקצועיות הנמצאות בבסיס ההוראה, על ידי

צוות מוביל טכנו-פדגוגיה של מיט"ל

אלי שמואלי מנהל מיט"ל

קול קורא

כנס מיט"ל השישה עשר, בנושא הוראה ולמידה משלבת טכנולוגיה בהשכלה הגבוהה: כיוונים ומגמות, יתמקד בתיאור ההישגים והאתגרים העומדים בפני העוסקים בלמידה מתוקשבת בחינוך הגבוה ובהתוויית כיווני התפתחות לעתיד לבוא בארץ ובעולם. הכנס יתקיים השנה באוניברסיטת העברית בירושלים, ביום שני, 2 ביולי, 2018.

הכנס נערך אחת לשנה באחד המוסדות האקדמיים החברים במיט"ל, מיועד לעוסקים בשילוב טכנולוגיות בלמידה ובחינוך הגבוה, ומהווה הזדמנות ייחודית למפגש מקצועי של כל המעורבים בשילוב הטכנולוגיה בהוראה והלמידה בהשכלה הגבוהה. הכנס כולל פעילויות מגוונות המספקות תמונה רחבה ומקיפה על הנעשה בתחום: הרצאות והצגת מחקרים נבחרים, תערוכת פוסטרים ומצגות, שולחנות עגולים לפי תחומי עניין והתמקצעות, סדנאות, תצוגות מסחריות, ועוד.

פרטים נוספים באתר הכנס:

<https://meitalconf.iucc.ac.il>

המועד האחרון להגשת הצעות לקול

קורא הינו ה-29.4.18.

קבוצות העבודה הפועלות במסגרת מיט"ל מקדמות נושאים הקשורים לשילוב טכנולוגיות למידה במערכת ההשכלה הגבוהה כדוגמת, טכנולוגיות חדשות, פדגוגיה, תכנים, היבטים משפטיים, תמיכה, הדרכה ומחקר. הפעילות בקבוצות אלו הביאה ליצירת קבוצות מומחים בין-מוסדיים הפועלות יחד לגיבוש תהליכי עבודה והמלצות לשילוב טכנולוגיות למידה ולהקמת צינורות יעילים להחלפת מידע. לאור זאת ובמטרה להעשיר ולפתח מקצועית את חברי הקהילה, ולהרחיב את פעילות קבוצות העבודה, מקדמת מיט"ל פעילות תחת הכותרת "צוות מוביל", בשלב זה יעסקו צוותים אלו בנושאים: טכנו-פדגוגיה, מחקר ומידע, חוויית ממשק המשתמש והפקה ויצירת תוכן.

מתוך פעילות הצוותים הללו, תגבש מיט"ל מתווים וכיווני פעולה בתחום טכנולוגיות הלמידה ושילובם בהוראה האקדמית. הצוותים יכחנו את המצב הקיים במוסדות, יסייעו בגיבוש כיווני פיתוח עתידיים, ויתרמו ליכולתה של מיט"ל לסייע ולהוביל בתחומים הנוגעים לסדר היום הטכנו-פדגוגי במוסדות.

צוות מוביל טכנו-פדגוגיה יעסוק בשיתוף ידע וגיבוש עקרונות מנחים, הנוגעים לתהליכים הפדגוגיים של הלמידה משולבת הטכנולוגיה. הצוות יפעל לשיתוף הסגל האקדמי בפעילות ובכיווני ההתפתחות של ההוראה הטכנולוגית. בנוסף, יפעל הצוות לקידום מחקר בתחומים הקשורים לטכנולוגיות למידה והערכת סביבות למידה מתוקשבות.

חברים יקרים

אחת ממטרות הפורום הינה קידום של שיתופי פעולה בין המוסדות השותפים לפורום. שיתופי הפעולה יכולים להתבטא במספר דרכים:

1. מענה לשאלות הנשאלות ע"י חברי הפורום מעת לעת.
 2. שיתוף במיזמים חדשים והתייעצות לגבי הדרכים הנכונות להקמתם.
 3. יצירת קבוצות עניין סביב תחומי דעת שונים : הנדסה, מדעי הטבע, מדעי החברה , רפואה, ארכיטקטורה ועוד .
 4. שיתופי פעולה מחקריים.
- הפלטפורמה הראשונית הפשוטה ביותר שבה ניתן לשתף הינה הפייסבוק. ברור שלאחר יצירת הקשר הראשונית , קבוצות עניין שונות ימשיכו בקשר באמצעי תקשורת ושיתוף אחרים.
- ולכן אני קורא לכל מי שנושא שיתופי הפעולה קרוב לליבו להיכנס ולהיות חבר בקבוצת הפייסבוק של הפורום הנקראת "היחידות לקידום הוראה למידה והערכה באקדמיה" רעיונות נוספים לשיתופי פעולה ניתן לשלוח לי גם למייל puterkov@gjct.ac.il פסח כשר ושמח

מנשה פיוטרקובסקי
ראש המרכז לקידום ההוראה - המרכז האקדמי לב

ניצה דוידוביץ עם משתתפי הכנס הבינלאומי באריאל. בתמונה מימין לשמאל:

- Prof. Sangeeta Angom. National University of Educational Planning and Administration (NUEPA). New Delhi. India.
- Prof. Neeru Snehi, Department of Higher and Professional Education, National University of Educational Planning and Administration. New Delhi. India.
- Prof. Renu Yadav, Department of Education, Central University of Haryana, India.

במה לחדשנות
אירוע הפתיחה של מרחבי הלמידה העתידיים
במכללת לוינסקי לחינוך

19.3.2018
13:30
בחדר 122

העתיד כבר כאן!

בואו להתרשם ממרחבי הלמידה העתידיים (FLS - Future Learning Spaces) מרחבים דינמיים, רוויים טכנולוגיות אינטראקטיביות חדשניות שהוקמו במתחם המרכז להוראה חדשנית ומיטבית במכללת לוינסקי לחינוך

בתוכנית:

- פרופ' מיכל בלר, נשיאת מכללת לוינסקי לחינוך: דברי ברכה
- ד"ר עינת גיל, ראש היחידה לחדשנות בהוראה, המרכז להוראה חדשנית ומיטבית: מהם מרחבי למידה עתידיים וכיצד הם משמשים לטיפוח הדור הבא של המורים?
- פתיחת מרחב FLS להכרות עם הטכנולוגיות החדשניות והייחודיות שהותקנו בו נשמח לראותכם!

"הזכות לשינויים שפוררה, המכללה שומרת את הזכות לגלם את האירוע ואח המשתתפים בו ולעשות בגילופים אלו שיפוח באתר המכללה הוא בפרסומים שונים מטעמה, כל הנתון להשתתף באירוע טופף את הסכמתו לכך."

www.levinsky.ac.il

* הסטנדרטים מצטרפים למחווה העיצוב, שקיים
באתר כבר כמה חודשים:

[מחווה-עיצוב-
לקורסים-מקוונים](https://ciet.levinsky.ac.il/)

* מכללת לוינסקי השיקה סטנדרטים להוראה
בקורסים מקוונים:

<https://ciet.levinsky.ac.il/506-2/>

על טכנולוגיה והרגלי קריאה של סטודנטים - ומשמעותם הפדגוגית פרופ' ניצה דוידוביץ וד"ר יעל יוסל-איזנבך

בשנה זו מציינת גוגל 20 שנה להיווסדה. 20 שנה של תמורות רבות שחלו בנגישות למידע וזמינות מקורות הקריאה במערכות החינוך כולן, וההשכלה הגבוהה בפרט. על רקע תמורות אלו בחנו במחקר הנוכחי את הרגלי הלמידה והקריאה של הסטודנטים והגורמים המעצבים הרגלים אלו: רקע חברתי, רקע אקדמי בתיכון, מאפייני הלימודים האקדמיים, והשפעת המורים, ההורים והמרצים.

772 סטודנטים לתואר ראשון, מ-37 מוסדות לימוד ומ-14 תחומי לימוד ענו על השאלון. ממצאי המחקר מלמדים על ארבעה דפוסים של הרגלי למידה: דפוסי למידה נתמכת טכנולוגיה, דפוסים המשלבים היבטים טכנולוגיים עם דפוסי למידה מסורתיים, ודפוסי הרגלי למידה הנוטים לכוון המסורתי.

נמצא כי עיצוב כל הרגלי הלמידה קשור במובהק להשפעה של הסביבה: הורים, מורים ומרצים. בעידן של שינויים חברתיים וטכנולוגיים, חווית הלימודים האקדמיים תהיה שונה מזו שהכרנו באוניברסיטה המסורתית. עלינו לתכנן ולהיערך על מנת לשמור על יתרון תחרותי בשוק שתופס תאוצה משנה לשנה.

איזה שוק? לא ברור. שמירה על יתרון בשוק מתקשב דורשת הרבה יותר מאשר 'השתלת' חומרים באתר או העברת חומרים מסביבת למידה רגילה לסביבת למידה מרחוק. תפקידו של המרצה נמצא בעל השפעה יציבה ועצמאית ביחס לכלל דפוסי הלמידה. הסטודנטים מציינים את יכולת ההשפעה של המרצים על עיצוב הרגלי הלמידה והקריאה שלהם. אנו ממליצים לפעול לחיזוק עבודת ההוראה של חברי הסגל, במטרה שיפעלו עם הסטודנטים: להשבחת מיומנויות הקריאה שלהם בתחום הדיסציפלינארי, לחזק קריאה אקדמית וביקורתית (מיומנויות שיפוט והערכה) וכתובה אקדמית, לחזק את המודעות של הסטודנטים לכללי אתיקה ומשמעת - קניין רוחני, כללי ציטוט ולשמור על איזון בשימוש בקריאה מסורתית ובטכנולוגיה חדשה. הנגשת הטקסטים האקדמיים דרך מערכות מידע של המוסדות האקדמיים, מהווה דרך יעילה לשמור על רצף למידה פעיל של המרצה עם הסטודנטים.

הפורום הארצי מאחז סמטת פורה ופסח שמח אכולם

